Lieta Nr.C771445324

Lietvedības Nr.CA-0900-25/8

ECLI:LV:RAT:2025:1015.C771445324.7.S

SPRIEDUMS

LATVIJAS REPUBLIKAS VĀRDĀ

Rīgā 2025.gada 15.oktobrī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese Sarmīte Vamža

tiesnese Kristīne Zdanovska

tiesnese Žanete Žimante

ar tiesas sēžu sekretāri Annu Elizabeti Palmu

piedaloties zvērinātiem advokātiem /Persona G/ un /Persona C/

atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu /Persona A/ prasībā pret /Persona B/ par naudas piedziņu, sakarā ar /Persona A/ apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas tiesas 2025.gada 3.janvāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Prasītājs /Persona A/ cēla tiesā prasību pret atbildētāju /Persona B/, kurā pamatojoties uz Civillikuma 101. un 2389.pantu, lūdz piedzīt no atbildētājas par labu prasītājam 4120 EUR, nosakot pienākumu atbildētājai piedzītos naudas līdzekļus nodot prasītājam, veicot pārskaitījumu uz prasītāja bankas kontu.

Prasība pamatota ar šādiem apstākļiem.

[1.1] Pušu starpā pastāvējušas attiecības no 2019.gada līdz 2023.gada decembrim.

[1.2] Prasītājs pēc atbildētājas lūguma pārskaitījis naudas līdzekļus 4120 EUR apmērā uz atbildētājas bankas kontu. Naudas līdzekļi piešķirti līdz pieprasījumam tos atgriezt.

[1.3] Mutvārdos prasītājs vērsies pie atbildētājas ar lūgumu atgriezt naudas līdzekļus, ko atbildētāja nav izpildījusi. Pušu starpā nekad nav pastāvējusi vienošanās, ka atbildētāja minētos naudas līdzekļus varētu paturēt.

[2] Par celto prasību atbildētāja iesniedza paskaidrojumus, kuros norāda, ka prasība nav pamatota un ir noraidāma pilnībā.

[2.1] Lietā kā pierādījumi iesniegti maksājuma uzdevumi, kuros norādīts maksājuma veikšanas mērķis – izdevumu segšana prasītāja nepilngadīgās meitas izdevumiem, automašīnas uzturēšanas, servisa un degvielas

izdevumi, kā arī izdevumi, kas saistīti ar prasītājam piederošā nekustamā īpašuma uzturēšanu un viņa izklaidēm tajā.

2023.gada 26.aprīļa maksājumam 700 EUR kā mērķis norādīts "/Nosaukums/", kas izskaidrojams ar prasītāja aprūpēšanu pēc operācijas, kuras rezultātā viņš ilgstoši nevarēja brīvi kustēties un tika dēvēts par robotu, kas angliski saīsinājumā ir "/Nosaukums/".

[2.2] Prasītājs apņēmās segt atbildētājas izdevumus saistībā ar viņa aprūpi, ko pēc atveseļošanās arī izdarīja.

[3] Ar Rīgas pilsētas tiesas 2025.gada 3.janvāra spriedumu tiesa nosprieda prasību noraidīt.

Piedzīt no /Persona A/ par labu /Persona B/ ar lietas vešanu saistītos izdevumus 618 EUR apmērā, samaksu veicot uz norēķinu kontu /IBAN C/, /Nosaukums C/.

Piedzīt no /Persona A/ par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 5 EUR. [..].

Pirmās instances tiesas spriedums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[3.1] No lietas materiāliem tiesa konstatēja, ka prasītājs veicis pārskaitījumus atbildētājai par kopējo summu 4020 EUR, nevis 4120 EUR apmērā, līdz ar to prasība daļā par 100 EUR piedziņu no atbildētājas par labu prasītājam ir noraidāma.

[3.2] Tiesa atzina, ka starp pusēm nav strīda, ka prasītāja naudas līdzekļi 4020 EUR laika posmā no 2021.gada augusta līdz 2023.gada jūnijam, vairākos maksājumos nodoti atbildētājai, kā arī par to, ka starp pusēm minētajā laika posmā pastāvējušas personiskas, tuvas un intīmas attiecības.

[3.3] Prasītājs nepamatoti norāda, ka naudas līdzekļi nodoti ar nodomu, ka tie tiks atgriezti, jo lietas materiālos nav pierādījumu, ka prasītājs minētos naudas līdzekļus ir aizdevis atbildētājai.

[3.4] Ņemot vērā, ka maksājumu uzdevumos norādīti konkrēti mērķi maksājuma veikšanai, tiesa atzina, ka šādi maksājuma mērķi ir ticami un reāli apstākļos, kad starp pusēm pastāv tuvas personiskas attiecības.

Vienlaikus tiesa atzina, ka 2023.gada 26.aprīļa maksājuma uzdevuma Nr.27 par summu 700 EUR ar norādīto mērķi "/Nosaukums/", mērķa noskaidrošanai šā strīda izšķiršanā nav būtiskas nozīmes, jo maksājums veikts tajā pašā laika posmā.

Tā kā maksājumus atbildētājai prasītājs veicis norādot konkrētus naudas nodošanas mērķus, tiesas ieskatā, nav pamata konstatēt, ka prasītāja maksājumi nonākuši atbildētājas mantā bez tiesiska pamata, līdz ar to nav arī pamata piemērot strīda izšķiršanā Civillikuma 2389.pantu.

[4] Par pirmās instances tiesas spriedumu prasītājs iesniedza apelācijas sūdzību, pārsūdzot spriedumu pilnībā.

Apelācijas sūdzība pamatota ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[4.1] Prasītājs iesniedzis pierādījumus lietā, kas apliecina naudas līdzekļu nodošanu, bet atbildētāja pierādījumus saviem iebildumiem nav iesniegusi.

[4.2] Prasība pamatota ar Civillikuma 2389.pantu, jo konkrētie naudas līdzekļi ir prasītāja atsevišķa manta, ko atbildētāja izmantojusi savu vajadzību nodrošināšanai. Pastāvot personiskām attiecībām pušu starpā atbildētāja iedzīvojusies uz prasītāja rēķina.

[4.3] Maksājumu mērķī norādīts konkrēts pamatojums, formulējot to ironiski, bet neviens no tiem nav uzskatāms par dāvinājumu.

Prasītājs mutiski lūdzis atgriezt naudas līdzekļus, ko atbildētāja nav darījusi, un nav pat vēlējusies komunicēt, lai atrisinātu parāda jautājumu.

[4.4] Prasītājs lūdz apelācijas instances tiesu vērtēt judikatūrā nostiprināto principu jura novit curia, kas sevī ietver apstākļus, ka neskatoties uz lietas dalībnieka atsauci uz konkrētu likumdošanas normu, tiesai, izvērtējot faktiskos konstatētos apstākļus civillietas ietvaros, ir tiesības piemērot attiecināmu likumdošanas normu, izšķirot strīdu pēc būtības. Tāpat uzmanība vēršama uz Augstākās tiesas nolēmumiem civillietā Nr./numurs/, kur vienādos apstākļos prasība apmierināta.

[5] Atbildētāja iesniegusi atsauksmi par apelācijas sūdzību, kurā norāda, ka uzskata to par nepamatotu un noraidāmu pilnībā.

[5.1] Prasītāja veiktie maksājumi atbildētājai ir saistīti ar pašu prasītāju vai viņa meitu. Norādītie maksājumu mērķi atbilst tam par ko puses konkrētajā situācijā bija vienojušās. Līdz ar to, tie nav uzskatāmi par maksājumiem bez jebkāda pamata. Atbildētāja nav izmantojusi naudas līdzekļus savu privāto vajadzību nodrošināšanai. Nav iespējams iedzīvoties uz citu rēķina iegādājoties, piemēram, drēbes prasītāja meitai.

[5.2] Ar Rīgas pilsētas tiesas 2024.gada 16.septembra lēmumu lietā Nr./numurs/ apmierināts /Persona B/ pieteikums un piemērota pagaidu aizsardzība pret vardarbību pret /Persona A/. Prasītājs nevar pieņemt attiecību pārtraukšanu un jebkādā veidā mēģina satikt atbildētāju iesaistot tiesvedības procesos. Valsts policijā uzsākts krimināprocess Nr./numurs/ par iespējamu tiesas lēmuma nepildīšanu un vajāšanu, kas atrodas pirmstiesas izmeklēšanā.

[6] Tiesas sēdē prasītāja pilnvarotā pārstāve zvērināta advokāte /Persona G/ prasību un apelācijas sūdzību uzturēja, lūdza to apmierināt. Sniedza paskaidrojumus atbilstoši prasībā un apelācijas sūdzībā norādītiem argumentiem.

Atbildētājas pilnvarotais pārstāvis zvērināts advokāts /Persona C/ tiesas sēdē prasību un apelācijas sūdzību neatzina, lūdza to noraidīt. Sniedza paskaidrojumus atbilstoši rakstveida paskaidrojumos norādītiem argumentiem.

Motīvu daļa

[7] Noklausoties pušu pārstāvju paskaidrojumus, pārbaudot un novērtējot lietas materiālus kopumā, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasība noraidāma.

[8] Civilprocesa likuma 432.panta piektā daļa noteic, ja tiesa izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai. Šajā gadījumā šā likuma 193.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams un pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai un to neatkārto. Prasītāja apelācijas sūdzībā norādītie argumenti nedod pamatu pārskatīt pirmās instances tiesas sprieduma motīvus un prasību apmierināt.

[9] Prasītājs apelācijas sūdzībā vērsis tiesas uzmanību uz to, ka prasība pamatota uz Civillikuma 2389.pantu un norādījis, ka personīgu attiecību esamība neatceļ minētā Civillikuma normas piemērošanu.

[9.1] Civillikuma 2389.panta pirmā daļa nosaka, ja kādam ir bez jebkāda pamata kāds priekšmets no otra mantas, tad to var no viņa atprasīt. Šā panta otrā daļa nosaka, ka attiecībā uz šādu prasījumu nav nekādas nozīmes, vai šāda priekšmeta iegūšanai nav bijis pamata no paša sākuma, jeb vai pamats, kas agrāk ir bijis, ir atkritis.

Atprasījums jebkāda pamata trūkuma dēļ ir iespējams tad, ja nepastāv tiesisks pamats, kas atbildētājam dotu tiesību iegūt un paturēt viņa mantā nonākušo prasītāja lietu (*sk. Civillikuma 7 komentāri. Saistību tiesības*

(1401.-2400.p.), sagatavojis autoru kolektīvas prof. K. Torgāna zinātniskajā redakcijā. Mans īpašums, 1998., 666.lpp.).

Civillikuma 2389.pants tikai atkārto, ka neviens nedrīkst iedzīvoties otram par ļaunu un uz tā rēķina, kas vispārīgi noteikts Civillikuma 2391.pantā un vēlreiz pateikts 2369.pantā. Gan civiltiesību doktrīnā, gan judikatūrā, kas izveidojusies iztulkojot Civillikuma 2389.pantu, norādīts, ka atprasījums jebkāda pamata trūkuma dēļ ir iespējams šādos gadījumos: 1) ja izpildījums ir izdarīts uz spēkā neesoša tiesiska darījuma pamata vai vispār bez jebkādas izpildījuma devēja un izpildījuma saņēmēja norunas par tiesisku attiecību nodibināšanu; 2) ja atprasāmais priekšmets ir nonācis atbildētāja mantā nevis ar prasītāja dotu izpildījumu, bet gan citādā veidā.

Atprasījums jebkāda pamata trūkuma dēļ ir iespējams tad, ja izpildījuma devējs izpildījuma izdarīšanas brīdī ir zinājis, ka izpildījumam nav tiesiska pamata (*sk. Latvijas Republikas Civillikuma komentāri: Ceturtā daļa. Saistību tiesības. Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. - Rīga: Mans īpašums, 1998, 665.lpp.; K.Torgāns. Saistību tiesības. II daļa. Mācību grāmata. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2008, 315.lpp.; Senāta 2005.gada 20.aprīļa spriedumu lietā Nr.SKC-246, 2007.gada 14.februāra spriedumu lietā Nr.SKC-66, 2012.gada 8.februāra spriedumu lietā Nr.SKC-7, 2013.gada 5.aprīļa spriedumu lietā Nr.SKC-121; Civillietu departamenta 2015.gada 30.oktobra spriedumu lietā Nr.SKC-132, 2016.gada 24.februāra spriedumu lietā Nr.SKC-58*).

Atprasījums no netaisnas iedzīvošanās var rasties tad, ja iedzīvošanās ir netaisna ne vien no vispārējā morāles viedokļa, bet kad arī pašam ieguvumam nav tiesiska pamata (*sk. F.Menders. Tieslietu Ministrijas Vēstnesis, 1937, 633.-638.lpp.*).

Tādējādi Civillikuma 2389.panta regulējums aptver dažādus, turklāt atšķirīgus dzīves gadījumus jeb situācijas, kad prasītājs, pierādot atprasāmā priekšmeta sākotnējo atrašanos viņa mantā un to, ka šis priekšmets atbildētāja mantā nonācis bez tiesiska pamata, var izlietot atprasījuma tiesību un panākt netaisnības – atbildētāja iedzīvošanās uz prasītāja rēķina – novēršanu.

[9.2] Lietā noskaidrots, ka prasītāja naudas līdzekļi 4020 EUR laika posmā no 2021.gada augusta līdz 2023.gada jūnijam, vairākos maksājumos pārskaitīti atbildētājai. Maksājumu uzdevumos minētajā laika periodā norādīts maksājuma mērķis: par /Persona K/ drēbēm, par pusdienām, degviela /Nosaukums/, /Nosaukums/, gaudošana, par audi /Nosaukums/ servisu.

No maksājumu uzdevumos norādītā maksājumu mērķa nav secināms, ka naudas līdzekļi atbildētājai pārskaitīti ar nodomu, ka tie tiks atgriezti.

No maksājumu mērķa izriet, ka starp pusēm notikusi vienošanās par naudas līdzekļu pārskaitīšanu prasītāja meitas /Persona K/ drēbju iegādei, autoservisam un degvielai, kosmetoloģijas pakalpojumiem, pusdienām, kas ir ticami un reāli apstākļos, kad starp pusēm pastāvēja tuvas, personiskas attiecības.

Atbildētāja nav izmantojusi naudas līdzekļus savu privāto vajadzību nodrošināšanai. Nav iespējams iedzīvoties uz citu rēķina iegādājoties, piemēram, drēbes prasītāja meitai.

Norādītie maksājumu mērķi atbilst tam, par ko puses konkrētajā situācijā bija vienojušās. Līdz ar to, nav pamata atziņai, ka šī nauda atrodas atbildētājas mantā bez jebkāda tiesiska pamata.

Tas nozīmē, ka prasītāja norādītais Civillikuma 2389.pants nevar būt pamats pārskaitītās naudas summas atprasījumam.

Tā kā lietā nav konstatējami apstākļi un pamats Civillikuma 2389.panta piemērošanai pret atbildētāju, prasība ir pilnīgi noraidāma.

[10] Prasītājs apelācijas sūdzībā atsaucies uz apelācijas instances tiesas un Augstākās tiesas nolēmumiem lietā Nr./numurs/, norādot, ka faktiski identiskos apstākļos prasība apmierināta.

[10.1] Civillietu tiesas kolēģijas ieskatā prasītāja atsaucei uz minēto spriedumu nav nekādas nozīmes. Izskatāmajā lietā prasība pamatota ar maksājuma uzdevumiem, kuros norādīts maksājuma veikšanas mērķis – izdevumu segšana prasītāja nepilngadīgās meitas izdevumiem, automašīnas uzturēšanas, servisa un degvielas izdevumi, prasītāja aprūpe pēc operācijas.

Savukārt civillietā Nr./numurs/ maksājumu veikšanas mērķis norādīts - nekustamā īpašuma iegādei un zemes nodokļa nomaksai.

Abās lietās ir atšķirīgi lietas faktiskie apstākļi un prasības pamats.

[11] Pirmās instances tiesa objektīvi ir izvērtējusi lietas apstākļus un taisījusi tiem atbilstošu spriedumu, bet argumenti apelācijas sūdzībā nav par pamatu pretēju secinājumu izdarīšanai.

[12] Atbilstoši Civilprocesa likuma 44.panta trešajai daļai, ja prasība noraidīta, ar lietas vešanu saistītos izdevumus piespriež no prasītāja par labu atbildētājam.

Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 1.punkta a) apakšpunkts noteic, ka izdevumi advokāta palīdzības samaksai prasībās, kurām ir mantisks raksturs un kurās prasības summa nepārsniedz 8500 EUR atlīdzināmi to faktiskajā apmērā, tomēr ne vairāk par 30 procentiem no prasījumu apmierinātās daļas.

Lietas materiāliem pievienota pilnvara un orderis zvērinātam advokātam /Persona C/ par juridiskās palīdzības sniegšanu un atbildētājas pārstāvību tiesā, kā arī 2024.gada 11.septembra Rēķins par sniegto juridisko palīdzību Nr./numurs/ par summu 813,12 EUR un 2025.gada 16.septembra Rēķins par sniegto juridisko palīdzību Nr./numurs/ par summu 786,50 EUR, pavisam kopā 1599,62 EUR (*lietas 44., 45., 46., 79. un 84.lapa*).

Ņemot vērā, ka prasība noraidīta pilnībā, no prasītāja par labu atbildētājai atbilstoši Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 1.punkta a) apakšpunktam, piedzenami ar lietas vešanu saistītie izdevumi 1236 EUR apmērā.

[13] Lietas izskatīšanas gaitā radušies ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi pirmajā instancē 5 EUR, ko sastāda ar tiesas dokumentu piegādāšanu saistītie izdevumi.

Ņemot vērā, ka lietā prasība ir noraidīta, no prasītāja Tiesu administrācijas labā piedzenami iepriekš nesamaksātie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 5 EUR, kas radušies izskatot lietu tiesā.

[14] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.^{1}panta noteikumiem prasītājam nosakāms termiņš sprieduma labprātīgai izpildei daļā par tiesāšanās izdevumu piedziņu desmit dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 430., 432.- 434.pantu, Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda

noraidīt /Persona A/ prasībā pret /Persona B/ par naudas piedziņu.

Piedzīt no /Persona A/, personas kods /Personas kods A/, par labu /Persona B/, personas kods /Personas kods B/, ar lietas vešanu saistītos izdevumus 1236 (viens tūkstotis divi simti trīsdesmit seši *euro*).

Samaksa veicama /Persona B/ norēķinu kontā Nr./IBAN C/, /Nosaukums A/.

Piedzīt no /Persona A/, personas kods /Personas kods A/, valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 5 EUR (piec*euro*).

Valsts labā piedzenamie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi ieskaitāmi Tiesu administrācijas kontā Nr./IBAN B/, NMR 90001672316, saņēmēja banka: Valsts kase, kods TRELLV22, iemaksas mērķis: ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi, kā arī dati lietas identificēšanai (vārds, uzvārds un lietas numurs).

Noteikt /Persona A/, personas kods /Personas kods A/, termiņu sprieduma labprātīgai izpildei daļā par piedziņu 10 (desmit) dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas. Labprātīgi izpildot spriedumu daļā par ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu piedziņu valsts labā, maksājumu apliecinošs dokuments norādītajā labprātīgās izpildes termiņā iesniedzams Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas kancelejā.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā 30 (trīsdesmit) dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā un veicot drošības naudas 300 EUR apmērā samaksu.

Drošības naudas samaksa veicama kontā ar šādiem rekvizītiem:

Saņēmējs: Latvijas Republikas Augstākā tiesa

Reģ. Nr.: 90000068892

Saņēmēja banka: Valsts kase

Konta Nr.LV83TREL8280010000000

Iemaksas mērķis: dati personas vai lietas identificēšanai.

Sprieduma sastādīšanas datums ir 2025.gada 15.oktobris.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese Sarmīte Vamža

Tiesnese Kristīne Zdanovska

Tiesnese Žanete Žimante